

Archaeologies 3.3
Aboriginal Archaeologies
English abstracts

Ez nem egy válasz arra a kérdésre, hogy "Ki az őslakos?"

Alejandro Fabio Haber

Absztrakt:

A spanyol gyarmatosítók érkezése előtt nem voltak őslakosok Amerikában. Mivel sokféle, különböző ember volt mindenhol, egyikük sem hívta saját magát vagy másokat "őslakos"-nak, s azt sem tudták, hogy így kéne őket besorolni. Őslakosnak lenni azt jelentette, hogy valaki része annak a csoportnak, amely már a gyarmatosítók előtt itt volt a világnak ezen a részén. Egy viszonylagos ismeretelméleten nyugvó fogalom: az őslakos kategóriája utal egy másik kategóriára, a nem őslakosra. Sőt mit több, az őslakosoknak nem sok esélyük volt arra, hogy résztvegyenek annak meghatározásában, hogy mit is jelent az őslakos. Az a kérdés, hogy "Ki őslakos?" nem nyitott egy velük folytatott intellektuális vitára. A 20. század elején őslakosnak lenni egyet jelentett azzal, hogy valaki az állam potenciális ellensége, rezervátumokban elkülönítve él, tanulmányozzák, és múzeumokban kiállítják. A régészet szerepe ebben a folyamatban magával vonta azt a nagy feladatot, hogy átalakítsák azt az idősíkot, amellyel az "őslakosnak lenni"-t kifejezték: a őslakos régészet mint tudomány célja az volt (és még mindig az), hogy múltban válaszolja meg a "Ki az őslakos?" kérdést, és hogy kifejlessze a besorolási rendszereket, amelyek keretet adnak ennek a megnevezésnek. Ebből a szemszögből a őslakos lét tudományos értelmezéseit nem tekinthetjük a terület leírásának, hanem ezek politikai állítások közvetlen társadalmi következményekkel, szövevényesen kapcsolódva a saját és mások politikájához.

Iktomi a Maymaygwayshik földjén: a személyes tapasztalat értelmezése az amerikai indiánok/Első Nemzetek közt folytatott régészeti gyakorlatban

John W Norder

Absztrakt:

Utalva az Ontarió Kanadában, a Lake of the Woods területhez kapcsolódó terepmunkára, a szerző a közte és a helyi Első Nemzetek közösségei közt megélt ellentmondásos tapasztalatok kérdését vizsgálja. A szerző azt tárgyalja, hogy őslakosként hogyan került olyan helyzetekbe, amelyek inkább több, mint kevesebb lehetőséget biztosítottak neki, amikor őslakos közösségekben dolgozott. Ebben az esetben, amikor a személyes történelem és a megosztott történelem alapján kialakított előzetes hipotézis a régészeti terepmunka gyakorlatával keveredett, az következtelenséghez vezetett, valamint az alkalmazott kutatási program korlátozásához, mivel az szemben állt a helyi Első Nemzetek népeinek valóságával. A szerző arra a következtetésre jut, hogy a helyesen alkalmazott kutatásnak a megélt tapasztalat fogalmát egy holisztikus fogalomként kell felfognia, s nem egy olyanként, amely kiválaszt bizonyos pillanatokot vagy témákat.

A őslakos régészet globális alkalmazása: Kommunikáció alapú résztvevő kutatás Törökországban

Sonya L. Atalay

Absztrakt:

Mit nyújt az őslakos régészet azon régészek számára, akik nem szülőföldjükön, őslakos területeken vagy őslakos emberekkel dolgoznak? A cikk bemutatja az őslakos régészet széleskörű alkalmazhatóságát és azt, és módszereit a bármilyen helyszínen dolgozó régészek számára. A Dél-Közép-Törökországban, Çatalhöyük lelőhelytől nem messze most folyó terepmunkán, az ottani helyi telepések nem őslakos közösségével együtt végzett munkán keresztül mutatom be, hogy az őslakos régészet elméleti és módszertana hasznos és fontos részét képezik egy etikai gyakorlatnak azon régészek számára, akik olyan területeken dolgoznak, amely nem szülőföldjük, s a területek nem kapcsolódnak az őslakos örökséghez.

Történelem a történelem előtti kornak: az indián lét régészete

Christopher Matthews

Absztrakt:

A tanulmány feltárja az indián lét fogalmát New Orleans-ban, amely meghatározza és lokalizálja az indián történelmet és identitásokat. A tanulmány azt állítja, hogy az "indián lét" fogalmát nem csak az emberek történelmén és régészetén keresztül kell megközelíteni, hanem egyfajta identitásként is, miszerint az indián lét egy olyan termék, amelyet emberek tág csoportjai hoztak létre New Orleans fejlődése során a gyarmati és poszt-koloniális időszakokban. Az interkulturális kapcsolatok kritikus értelmezésének alkalmazásával tárok fel olyan régészeti bizonyítékokat, amelyek szerint a gyarmati New Orleans-t indián és nem indián tényezők egyaránt létrehozták csere által. Ebben a folyamatban a régészet megmutatja, hogy az indián lét része volt egy széles körben megosztott gyarmati stratégiának, amely egy képlékeny indián identitást helyezett el a helyi történelem középpontjában. A tanulmány azt is tárgyalja, hogy a 19. sz. elején az indiánok marginalizációján keresztül hogyan állt kapcsolatban New Orleans és Délkelet nagy része az uralkodó amerikai reagálással. A „történelem előtti kor” elméletének kifejlesztésével a 19. századi őslakos amerikaiakat kulturális másként különítették el, és a New Orleans-i társadalom szélére taszították. Az ezután következő, az asszimilációból és elszigetelésből eredő belső feszültségek kudarcba fullasztották az elmúlt 100 évben végbement indián ellenszegüléseket a fehér hatalommal szemben. Mivel ez a folyamat egybeesett az amerikai régészet mint az őstörténet tudományának kialakulásával, a tanulmány a régészeti terminológia bírálásával zárul.

Etnicitás és identitás egy régészeti jelentésben (egy 1937-ben Chickasaw falu lelőhelyen, Északkelet-Mississippiben végzett ásatás rekonstruálása)

LaDonna Brown

Absztrakt:

A cikk a Chickasaw nép egy tagjának személyes tapasztalatait írja le, valamint az ásatások, a repatriálás és a törvényhozás kérdéseivel foglalkozik. A cikk egy a törzs

szülőföldjén végzett ásatás felidézésével kezdődik. Ezután a cikk a NAGPRA törvényhozás fogalmával foglalkozik, majd azzal a szertartással, amellyel a szülőföldön talált maradványok újratemetése zajlik. Végül a tanulmány a törzstagok nézőpontjára koncentrál, és arra, hogy ez az esemény hogyan nyújt alapot egy kulturális identitás tudatnak.

Beszélgetés Ernestina Mamanival

Alejandro Fabio Haber, Laura Roco

Absztrakt:

Ez a tanulmány egy beszélgetést mutat be, amely 2006. november 23-án, csütörtökön zajlott le a Museo del Hombre de Antofagasta de la Sierra-ban, Catamarcában, Argentínában. A beszélgetésbe különböző, egymással együttműködő kutatócsoportokat vontak be, amelyek régészhallgatókból és a múzeum és/vagy Antofagasta de la Sierra város kultúrája más területének egy képviselőjéből álltak. Mindegyik csoport bemutatta a múzeumi gyűjteményben szereplő egy bizonyos tárgyra vonatkozó kutatásának aktuális állását. A feladat az volt, hogy történeteket kössenek a tárgyakhoz: történeteket a város őregjétől, azoktól az emberektől, akik felfedezték a tárgyat, a múzeum személyzetétől, s a régészek által írott szövegekből. A tanulmány az Ernesta Mamanival folytatott beszélgetésre koncentrál. Ő és Laura Roda Antofagastán egy idős embert, Don Anacleto Chávest választották kutatásuk témájául, és a beszélgetés a tőle származó kőtábláról folyt.

Őslakoskutatás és -régészet: átalakító stratégiák a Ngarrindjeri közösségben, a közösséggel, a közösségért

Christopher J Wilson

Absztrakt:

Az őslakosok és régészek közti viszony konfliktusokkal, párbeszédekkel és együttműködéssel telnek bizonyult, ennél fogva a nem őslakos kutatók álltak a régészeti kutatási projektek fejlesztésének, valamint a tudomány módszerei és technikái finomításának előterében. A tanulmány a kutatási módszerek folyamatos fejlesztéséhez járul hozzá azzal, hogy egy bennszülött régésznek a saját közösségével együtt az egykor élt emberek (emberi maradványok) repatriálásának kutatása során végzett munkája alatt felmerült kérdéseket és szerzett tapasztalatokat tárgyalja. Habár az itt bemutatott eset erre az igen vitás és politikai kérdésre összpontosít, érvek szólnak amellett is, hogy a Ngarrindjerihez hasonló közösségekben folytatott kutatási munkáknak hozzá kell járulniuk a kulturális örökségünk megvédésére irányuló törekvésekhez.

Az eredményesség növelése a Csendes-óceáni szigetek örökségvédelmében: Tanulságok azoktól, akik ehhez a legjobban értenek

Anita Smith

Absztrakt:

Az UNESCO 2004-ben felismerte az eredményesség növelésének szükségességét az

örökségvédelmi területeken a Csendes-óceáni térségben, ezért finanszírozta a Csendes-óceáni területek megőrzését célzó program CD-ROM oktatóanyagának kidolgozását. A program megpróbálta betölteni a fenntartható, hosszútávú eredmények hiányát, amely a korábbi, az örökségvédelmi szakemberek által a Csendes-óceáni szigeteken „terepen tesztelt” oktatóprogramok után maradt. Ez nem csak azt biztosította, hogy módosították is az ausztráliai oktatóprogramot annak érdekében, hogy az a Csendes-óceáni szigetek esetében megfelelő és alkalmazható legyen, hanem a Niue Communiqué (2004) megírásával hangot is adtak a megosztott területi kérdéseknek és érdekeltségeknek a Csendes-óceáni szigetek örökségvédelméről.

Turizmus Mundo Mayaban: Invenciók és (téves) reprezentációk a maja identitásokról és örökségről

Aline Magnoni; Traci Ardren; Scott Hutson

Absztrakt:

A tanulmányban a Mundo majákon keresztül bemutatjuk, hogyan reprezentálták (tévesen) a maja identitásukat az örökségturizmussal kapcsolatban, és kihangsúlyozzuk a maja nyelvű emberek kulturális heterogenitásának és történeti sokféleségének fontosságát. Megfigyelésünk tárgya a Yucatán-félsziget, ahol a társadalmi osztályok és etnikai csoportok meghatározására használt, idővel változó fogalmakat tekintjük át. Aztán azt vizsgáljuk, hogyan hathat a turizmus az egyéni identitás és az önmeghatározás képzetére. Bemutatjuk a közvetlen tapasztalatainkat, amelyeket régészekként szereztünk, amikor a maja identitás és örökség iránt felmerülő igények kérdéseivel foglalkoztunk a régészeti turizmusfejlesztéssel kapcsolatban Chunchucmil és Yaxuna területeken, Yucatánban. Az identitásformáló folyamatok megfigyeléséhez a „rokonsági megközelítés” használatát ajánljuk a jóval elterjedtebb geneológiai megközelítéssel szemben. Továbbá úgy hisszük, hogy azokban az esetekben, ahol ezek a közösségek szeretnék hasznot húzni a turizmusból, a régészek az alkalmazott antropológia képviselőinek segítségével a helyi közösségek szószólói és közvetítői lehetnek az igen összetett érdekképviseletek között.

Virtuális fórum

Nick Shepherd

Absztrakt:

A fórumban többhónapi, türelmes kibermunka során a résztvevők, Nayanjot Lahiri (India), Nick Shepherd (Dél-Afrika), Joe Watkins (USA) and Larry Zimmerman (USA), valamint a Arqueología Suramericana két szerkesztője, Alejandro Haber (Argentína) és Cristóbal Gnecco (Colombia) a régészet és a dekolonizáció kérdéseit tárgyalják meg.

Nayanjot Lahiri professzorként régészetet tanít a Delhii Egyetem Történettudományi Karán. Művei többek közt a *Finding Forgotten Cities: How the Indus Civilization was Discovered (Elfeledett városok megtalálása: hogyan fedezték fel az indiai civilizációt)* (2005) és a *The Archaeology of Indian Trade Routes (Az indiai kereskedelmi útvonalak régészete)* (1992). Ő szerkesztette a *The Decline and Fall of the Indus Civilization (Az indiai civilizáció tündöklése és bukása)* (2000) c. művet, valamint a *World Archaeology* egy számát *The Archaeology of Hinduism (A hinduizmus régészete)* (2004) címmel.

Nick Shepherd rangidős előadó a Cape Town-i egyetem Afrikatudományok Központjában, ahol összefogja az afrikai közösségi kultúráról szóló programot. A World Archaeological Congress igazgatótanácsának tagja, és az Archaeologies folyóiratnak, a Journal of the World Archaeological Congress-nek a társszerkesztője. 2004-ben Mandela-ösztöndíjasként a Harvard Egyetemre került. Széles körben publikált régészet és társadalom témakörökben Afrikában, valamint közösségi történelem és örökség kérdésekben.

Joe Watkins choctaw indián és régész. Antropológus egyetemi docens az Új-Mexikói Egyetemen. Félig choctaw indián, és több mint 35 évvel ezelőtt került kapcsolatba a régészettel. Bölcsészettudományi diplomáját antropológiából az Oklahomai Egyetemen kapta, a bölcsészettudományok magisztere, valamint a bölcsészettudományok doktora fokozatokat a Déli Metodista Egyetemen szerezte meg, ahol doktori munkája régészeknek az amerikai indián kérdésekre vonatkozó megfigyeléseikről szóló kérdőívekre adott válaszait vizsgálta. Jelenlegi kutatásai az antropológia etikai gyakorlatára és az antropológia leszármazott közösségekkel és őshonos lakossággal való viszonyának tanulmányozására vonatkoznak. Számos cikket publikált ebben a témakörben. Első könyve, az *Indigenous Archaeology: American Indian Values and Scientific Practice (Őslakosrégészet: amerikai indián értékek és tudományos gyakorlat)* (AltaMira Press, 2000) az amerikai indiánok és a régészek közti viszonyt vizsgálta, és épp a második megjelenés alatt áll. Utolsó könyve, a *Reclaiming Physical Heritage: Repatriation and Sacred Sites (A természeti örökség helyreállítása: repatriálás és szent területek)* (Chelsea House Publishers 2005) azzal a céllal született, hogy tudatosítsa a bennszülött amerikai kérdést a középiskolás diákok körében.

Larry J. Zimmerman antropológus és a múzeumtudományok professzora, valamint közösségi ösztöndíjas a bennszülött amerikai reprezentálása témakörben az Indiana Egyetem-Purdue Egyetemen, Indianapolisban és az Amerikai Indiánok és Nyugati Művészetek Eiteljorg Múzeumában. Alelnök a World Archaeological Congressben. Segítette a WAC munkáját is ügyvezető igazgatóként, valamint az első, a régészeti etikáról és a halál tudományos feldolgozásáról szóló WAC konferencia rendezőjeként. Kutatási témái az Észak-Amerikai Alföld régészete, a kortárs amerikai indián kérdések, és jelenlegi munkája a hontalanság régészetét vizsgálja.

.....

FÓRUM

A folyamat az eredmény

Julie Hollowell and Alexander Herrera

Absztrakt:

Az etika kulcs mindahhoz, amiről a WAC szól. WAC-tagokként az a kijelölt kötelességünk, hogy segítsünk lerántani a leplet a sötét tudományos múlttól, és megvalósítsunk a szolidaritás jövőbeni régészetét azzal a céllal, hogy tápláljuk az emberek közötti egyenlőséget (de nem azonosságot) mindenhol. A mostani Archaeologies fórum szekció bemutatja a WAC ezen lényegi aspektusáról szóló párbeszéd területét és mélységét az első, a Stanford Régészeti Központban (Kalifornia, USA) 2007. április 19–21-ig tartott Etikai Bizottsági találkozón. Egy meghívás ez – WAC-

tagok és mások számára – egy „Etikai kódex” megfogalmazásában való részvételre a WAC-nak, meghívás egy olyan munkába, amely tulajdonképpen sokkal inkább szól az etikai gyakorlat vázára vonatkozó átfogó vitákról és döntésekről, mintsem egy szöveg megírásáról vagy annak megítéléséről, hogy hogyan kell viselkedni.

WAC, etika, hatályba léptetés és jogok

Sean Ulm

Absztrakt:

Hogyan használhatnánk a stanfordi találkozót lehetőségként arra, hogy létrehozzuk a WAC általános etikai kódexét, és végre elszakadjunk az ítélező állításoktól, amelyek hierarchikusak és lineárisak voltak. Gondolok itt különösen azokra az állításokra, amelyek a találkozón nem értettek feltétlenül egyet azzal, hogy mit próbálunk elérni egy ilyen kódexszel, illetve elképzelésük sem volt arról, hogy milyen formában jöhetne ez létre. Sőt mi több, alapvető egyetértésbeli eltérések voltak a főbb koncepciók tekintetében, mint a társadalmi igazságosság és a régészet szerepei a társadalomban, amely meghatározza bármely általunk választott lehetséges megközelítést. Ezek a feszültségek egy egyezményhez vezettek, miszerint a munkánknak egy fogalmi keret kidolgozására kell összpontosulnia, amelyet az etikáról való gondolkodás írásai és eszközei támasztanak alá. Amíg Sean ezt érzi a jó útnak, olyan gyakorlati vonatkozásokra hívja fel a figyelmet, amelyekhez a WAC-nak jóval aktívabban kell hozzáállnia. Be kell indítani mechanizmusokat, folyamatokat és forrásokat az etikai vitákba való közbelépésre és azok megoldására, amelyek találkozni fognak a jogfosztott emberek szükségleteivel, akik a WAC-hoz fordulhatnak, amikor orvoslatot keresnek a jogtalanságokra.

Észrevételek a WAC Etikai Bizottsági Ülésén való részvételről

Joan Gero

Absztrakt:

Ez a rövid írás az Etikai Bizottság ülésével kapcsolatos várakozásaimat fogalmazza meg, és mérlegeli azt, milyen üdítő és ösztönző hatással volt látni minden reményem összeomlását, és megfogalmazni a további tanácsalanságot a folytatással kapcsolatban.

Kiegészítő absztrakt, írta Julie Hollowell: Joan úgy érkezett Stanfordba, hogy igen nagy érdeklődést tanúsított egy irányvonalakkal ellátott nemzetközi etikai kódex kidolgozása iránt, amely ösztönzi a régészeket arra, hogy felelősségteljes és etikus kutatást végezzenek külföldön. Úgy találta, hogy szinte valamennyi egy ilyen kódexre vonatkozó előzetes elképzelése módosult a vitánknak köszönhetően. Ez a vita arról szólt, hogy milyen korlátozást jelent egy ilyen dokumentum megfogalmazása, amely egy általános nézőpontból határozza meg, hogy mi a „jó” és mi a „rossz”. A hangsúly ehelyett az etikus döntések meghozatalának folyamatán van, amely WAC irányelveken alapszik, egy etikus végeredmény megalkotásának alternatív módjain és az esettanulmányokból leszűrhető tanulságokon. Joan rámutat, hogy tulajdonképpen mi feltehetően súlyozni akarjuk az etikus döntéshozatalra vonatkozó javaslatainkat, miszerint bizonyos eredmények előnyösebbek, mint mások, és megjegyzi, hogy itt lép színre a társadalmi igazságosság mint kulcs szervező alapelv alkalmazása.

Ültünk az asztal körül

Alejandro Fabio Haber

Absztrakt:

Alejandro a meghatározatlanság jelentését magyarázza, amely átjárta a párbeszédünket, nevezetesen arról, hogy miből is áll a „régészet” és azokról az általános dilemmákról, amik akkor születnek, amikor a helyi közösség iránti tisztelet elve ellentmond a régész által érzett etikai irányelveknek. Elmeséli Carlos Bruch, a Çatamarca vidéken az első régészek egyikének történetét, s elbeszéli, hogyan ábrázolta Bruch a helyi embereket, figyelmen kívül hagyva azok elképzelését a múlttól, és létrehozva saját változatát, amelyet ma a hivatalos verzióként tartanak számon a régészeti párbeszédben. Ez ma elágazásokhoz vezet a helyi hangok jogfosztásában a globális gyarmatosítási törekvésekben. Alejandro pozitív fejlődésként látta a mi határozatlanságunkat és nehézségeinket azokkal a dilemmákkal kapcsolatban, amelyekkel a régészeknek szembe kell nézniük, a régészet egy olyan jelenségeként, amely megváltoztatta előzetes elméleteken alapuló feltételezéseit. Hangsúlyozza a helyiek fontosságát abban, hogy életben tartják saját technikáikat a társadalmi emlékezetre és hallatják a hangjukat.

A WAC elképzelései maori szemmel nézve

Margaret Rika-Heke

Absztrakt:

Egy ideje foglalkoztatnak a régészeti etika körüli irányelvek, mivel magam is rendelkezek etikailag helytelen magatartást példázó essetanulmányokkal. Tulajdonképpen annak oka, hogy a régészethez vonzódtam, nagyrészt a népem elleni etikátlan gyakorlatból szerzett múltbeli benyomásokban gyökerezik, és abban a nyomasztó személyes szükségletemben, hogy keressem a jóvátételt és a változást az iwi maorik számára. Mindkét törekvés iránti elkötelezettségem egy részét a WAC-hoz való kapcsolódásom fejezi ki, akiknek a mostani etikai kódexével és irányelveivel azonosulni tudok.

Megjegyzések a WAC Etikai Bizottságának első ülésével kapcsolatban

Makoto Tomii

Absztrakt:

A WAC-nak fel kell ismernie, hogy ez nem egy teljes mértékben kifermálódott szervezet, még alakul. Vannak álláspontok vagy gondolkodásmódok a világon, amelyeket nehéz megérteni a különböző szokások és/vagy nyelvek szemüvegén keresztül, és amelyekben a WAC-tagok valószínűleg nem ismerik ki magukat. Továbbá, be kell tartanunk azokat a törvényeket, amelyek keretein belül régészeti munkát végzünk, hogy a társadalom fenn tudja tartani a közösségi rendet. Ezért amikor régészeti munkába kezdünk, össze kell gyűjtenünk a lehető legtöbb információt és az álláspontok lehető legtöbb variációját, s őszintén kell cselekednünk, tisztelve annak a társadalomnak a törvényeit és tagjainak életét, amelyben dolgozunk.

“WAC-y” megjegyzések: nézőpontok a 2007-es stanfordi Általános Etikai Kódex Ülésen

Jill Reid

Absztrakt:

Jill Reid, aki régóta WAC-tag, beült a stanfordi találkozóra a második és harmadik napon. Számára a találkozó legnagyobb értékét a sok különböző nézőpont felfedése jelentette, és a lehetőség, hogy ezek segítségével elgondolkodhatott azon, milyen esélyei vannak a régészetnek abban a helyzetben, amelyben ő dolgozik. Jill óva inti a bizottságot attól, hogy felcseréljenek egymáshoz közel álló vagy széles körben használt fogalmakat egymással, hiszen ez zavart okozhat, és magyarázatra szorul. Ausztráliában szerzett tapasztalatai alapján bemutat egy olyan helyzetet, ahol a kulturális örökségvédelmi törvényekhez való alkalmazkodás etikai dilemmákat szül, és elmélyíti az igazságtalanságot. Jill azt reméli, hogy bármilyen folyamat is fog körvonalazódni, mindenképp számításba veszik az ilyen helyzetek összetett voltát.

Örökségvédelmi etika egy fennálló hiányossághoz

Lynn Meskell

Absztrakt:

Lynn három kritikai vitára hívja fel a figyelmet, amelyek szerinte a stanfordi megbeszélést keretbe foglalták. Először is a nyelvi kódra, amelynek szerinte tükröznie kéne azt, hogy belássuk, a legtöbb helyzetben nem elsősorban a régészek a döntéshozók, és inkább kéne a legfontosabb értékekből kiindulni, semmint becikkelyezésből. Másodikként kiemeli az egyedi történetek felismerését és a gyarmati harcok következményeit, annak belátásával együtt, hogy a gyarmati viszonyok sok helyen máig léteznek. A harmadik kérdés az, hogyan határozza meg saját magát a WAC a társadalmi igazságosság viszonylatában. Lynn kiemeli, hogy bár a WAC aktív hajtóerő lehetne a társadalmi igazságosság megvalósításában globális szinten, alaposan át kell gondolni bármilyen beavatkozó szándékú hozzáállás erkölcsi alapú bevonását a folyamatba, nehogy úgy látszódjon, mintha megmondanák, kinek mit kell tennie – nehogy egy olyan hozzáállásnak tűnjön, amely az imperialista és gyarmatosító gyakorlatok tükreként szolgál. Meg kell kérdeznünk az embereket, hogy mit szeretnének elérni az örökségükkel kapcsolatban, meg kell tanulnunk figyelni rájuk, még akkor is, ha számukra nem fontos azonnal a régészet, vagy ha ők olyan irányokat javasolnak, amelyeket mi túl nagy kihívásnak tartunk.

Észrevételek az etikával kapcsolatban Stanfordban

Ian Lilley

Absztrakt:

Figyelembe véve az eredményesség szükségességét, Ian egy kicsit meglepődött a vélemények közt jelentkező néhány alapvető különbségen, különösképp a WAC felelősségére vonatkozóan abban, hogy beavatkozzon emberi jogi kérdésekbe bizonyos,

a kulturális örökségvédelemmel kapcsolatos helyzetekben. Saját előfeltevései a hasonló nézőpontokról a kérdést illetően – amelyre számított a WAC kollégák között – összeomlottak és megkérdőjeleződtek. E felismerés után már jobban érti a különbségek történelmi és jelenlegi okait, és előfeltevéseink felkavarására vonatkozó tanulságként könyveli ezt el. Talán erről szól maga a WAC is.

A WAC Etikai Bizottságának első találkozója

Audie Huber

Absztrakt:

Audie meglepődött azon, milyen sokan vettek részt a stanfordi találkozón, s használták ki a lehető legjobban az együtt töltött időt. Kifejti azokat a kihívásokat, amelyek először is meghatározzák a WAC törekvéseit, felhívja tehát a figyelmet az alapvető koncepciókra és alapelvekre, amelyekből sok a már létező WAC dokumentumokban is szerepel. Másrészt ezek a kihívások mutatnak rá arra, hogy hol kell meghúznia a szervezetnek a határokat, amikor olyan ellentmondásokba ütközik, amelyek a legtöbb etikai dilemmának részét képezik. Egy etikai kódextől nem várható el, hogy meghúzza ezeket a határokat, de felhívhatja a figyelmet a konfliktusokra és ellentmondásokra, valamint párbeszédet és fórumot nyújthat ezek megvitatására. Az egyik a sok dolog közül, amivel Audie hozzájárult a találkozóhoz, egy az őslakosokkal való konzultáció meghatározása és arról való beszélgetés volt, amelyet sok éves tapasztalatára alapozott. Valamint segített nekünk az ötleteink vizualizálásában, amely előrelépést jelentett az értelmezésben.

Elképzelések a visszahatásról

Anne Pyburn

Absztrakt:

A WAC számára a nemzetközi etikai kódex kidolgozásának három lehetséges megvalósítása ez, amely hasznos lehet a következő vitasorozathoz.

Mi történt a World Archaeological Congress Etikai Bizottságának első találkozásán?

Alexander Herrera

Absztrakt:

Herrera reflektál a bizottság tanácskozására, amely arról szólt, hogy hogyan kéne megközelíteni egy etika keretmunkájának kidolgozását a WAC céljaival és szellemiségével összhangban. Rámutat a jelentős alapelvek megfogalmazásának fontosságára. Ezek az alapelvek egyrészt beágyazódtak a sajátos kulturális és történelmi társadalmi kontextusban tevékenykedő emberek cselekedeteibe, másrészt olyan alapvető értékeken nyugszanak, amelyek ugyanakkor elismerik a különböző álláspontokban rejlő ellentmondásokat is. A bizottság a legfőbb kérdésekkel szembesül arról, hogy hogyan lehet meghatározni a társadalmi igazságosságot és a megfelelő etikus viselkedést a világ különböző pontján lévő intézetek és emberek számára.